Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Sjette Afdeling)

6. maj 2020 *

»Præjudiciel forelæggelse – artikel 99 i Domstolens procesreglement – statsstøtte – afgørelse fra Europa-Kommissionen, hvorved en støtteordning erklæres forenelig med det indre marked – national lovgivning, som udelukker muligheden for at tildele støtte i henhold til den godkendte støtteordning i tilfælde af manglende overholdelse af en betingelse, som ikke er fastsat i Kommissionens afgørelse«

I de forenede sager C-415/19 – C-417/19,

angående tre anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol, Italien) ved afgørelser af 4. december 2018, indgået til Domstolen den 28. maj 2019, i sagerne

Blumar SpA (sag C-415/19),

Roberto Abate SpA (sag C-416/19),

Commerciale Gicap SpA (sag C-417/19)

mod

Agenzia delle Entrate,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Safjan, formanden for Første Afdeling, J.-C. Bonichot (refererende dommer), og dommer L. Bay Larsen,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Blumar SpA og Commerciale Gicap SpA ved avvocati G. Mameli, R. Esposito og R. Altieri,

– den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato G. De Socio,

* Processprog: italiensk.

– Europa-Kommissionen ved P. Stancanelli og F. Tomat, som befuldmægtigede,

idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i overensstemmelse med artikel 99 i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 108, stk. 3, TEUF, af proportionalitetsprincippet og af Kommissionens beslutning K(2008)380 af 25. januar 2008, »Statsstøtte N 39/2007 – Italien – skattefradrag for nye investeringer i ugunstigt stillede områder« (herefter »beslutningen af 25. januar 2008«).

2 Disse anmodninger er blevet indgivet i forbindelse med tre tvister mellem henholdsvis Blumar SpA, Roberto Abate SpA og Commerciale Gicap SpA på den ene side og Agenzia delle Entrate (skatteforvaltning, Italien) på den anden side vedrørende sidstnævntes afslag på at indrømme disse selskaber et skattefradrag i henhold til en statsstøtteordning godkendt ved beslutningen af 25. januar 2008.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Ved beslutningen af 25. januar 2008 fastslog Europa-Kommissionen, at den støtteordning, der indførtes ved legge n. 296 contenente »Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2007)« (lov nr. 296 om bestemmelser om opstillingen af statens årlige og flerårige budget (finansloven for 2007)) af 27. december 2006 (almindeligt tillæg til GURI nr. 299 af 27.12.2006, herefter »lov nr. 296/2006«) om indførelse af et skattefradrag for køb af udstyr til produktionsvirksomheder beliggende i visse områder i Syditalien (herefter »det omhandlede skattefradrag«) var forenelig med fællesmarkedet i medfør af artikel 87, stk. 3, litra a) og c), EF.

Italiensk ret

4 Det omhandlede skattefradrag blev indført ved artikel 1, stk. 271-279, i lov nr. 296/2006 med virkning fra den beskatningsperiode, der fulgte efter den den 31. december 2006 igangværende beskatningsperiode, og indtil udgangen af den den 31. december 2013 igangværende beskatningsperiode.

5 Bestemmelserne i denne lovs artikel 1, stk. 1223, er blevet ophævet, men er blevet gengivet med en identisk formulering i artikel 16a, stk. 11, i legge n. 11 che reca norme generali sulla partecipazione dell'Italia al processo normativo dell'Unione europea e sulle procedure di esecuzione degli obblighi comunitari (lov nr. 11, der indeholder generelle regler for Italiens deltagelse i Den Europæiske Unions lovgivningsproces og om procedurerne for gennemførelse af fællesskabsforpligtelser), af 4. februar 2005 (GURI nr. 37 af 15.2.2005, herefter »lov nr. 11/2005«). Disse bestemmelser fastsætter:

»Modtagere af støtte som omhandlet i artikel 87 EF kan kun benytte sådanne lempende foranstaltninger, hvis de som omhandlet i artikel 47 i den konsoliderede lovtekst i [decreto del Presidente della Repubblica n. 445 (dekret fra republikkens præsident nr. 445) af 28. december 2000 (almindeligt tillæg til GURI nr. 42 af 20.2.2001)] og i henhold til de fremgangsmåder, som er fastsat ved dekret fra ministerrådets præsident, som offentliggøres i *Gazzetta ufficiale*, erklærer ikke at være

blandt virksomheder, som har modtaget og efterfølgende ikke har tilbagebetalt støtte, som af Europa-Kommissionen er blevet anset for ulovlig eller uforenelig, og som er specificeret i dekretet omhandlet i dette stykke, eller som ikke har indsat en sådan støtte på en spærret konto.«

6 Decreto del Presidente del Consiglio dei ministri (dekret fra ministerrådets præsident) af 23. maj 2007 (GURI nr. 160 af 12.7.2007) regulerer fremgangsmåderne for afgivelse af den i den foregående præmis omhandlede erklæring, der »gælder som vitterlighedsdokument« (herefter »tro og love-erklæringen«). Dette dekret bestemmer i artikel 4, stk. 1, at denne erklæring »vedrører støtte, som Europa-Kommissionen har pålagt tilbagebetaling af i medfør af følgende beslutninger:

a) Kommissionens beslutning af 11. maj 1999 […] om støtteordninger gennemført af Italien vedrørende beskæftigelsesforanstaltninger i form af fordele i forbindelse med indgåelse af uddannelses- og ansættelseskontrakter […]

b) Kommissionens beslutning af 5. juni 2002 […] om skattefritagelser og lån på lempelige vilkår, som Italien har indrømmet til fordel for offentlige forsyningsværker med offentlig aktiemajoritet […]

c) Kommissionens beslutning af 30. marts 2004 […] om Italiens støtteordning til hasteforanstaltninger til fremme af beskæftigelsen […]

d) Kommissionens beslutning af 20. oktober 2004 […] om den støtteordning, som Italien har gennemført til fordel for virksomheder, der har foretaget investeringer i kommuner, der blev ramt af naturkatastrofer i løbet af 2002 […]«.

7 Artikel 2 i decreto legge n. 97 (lovdekret nr. 97) af 3. juni 2008, med ændringer ophøjet til legge n. 129 (lov nr. 129) af 2. august 2008 (GURI nr. 180 af 2.8.2008), fastsætter de øvre grænser for de midler, som er tilgængelige for de forskellige år, hvor støtten finder anvendelse, og regulerer proceduren for adgang til det omhandlede skattefradrag, idet det bl.a. for så vidt angår investeringsprojekter, der er påbegyndt på datoen for ikrafttrædelsen af dette lovdekret, fastsættes, at de berørte inden for en given frist skal indsende en formular til skatteforvaltningen, idet fradraget ellers ikke vil være tilgængeligt, og at denne formular gælder som »reservering af retten« til at være omfattet af denne fordel.

Tvisten i hovedsagerne, det præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

8 De faktiske omstændigheder i de tre hovedsager er mutatis mutandis identiske i sagerne C-415/19 – C-417/19. De kan sammenfattes som følger.

9 Sagsøgerne i hovedsagerne ansøgte hver især skatteforvaltningen om at kunne anvende det omhandlede skattefradrag.

10 Skatteforvaltningen afslog sagsøgernes respektive ansøgninger med den begrundelse, at de ikke havde vedlagt ansøgningen en tro og love-erklæring.

11 Sagsøgerne i hovedsagerne anlagde sager til prøvelse af disse afgørelser, hvorved skatteforvaltningen blev frifundet i første instans, hvilken afgørelse blev stadfæstet efter appel.

12 Inden for rammerne af deres respektive appeller til den forelæggende ret, Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol, Italien), har sagsøgerne i hovedsagerne gjort gældende, at der foreligger tilsidesættelse af såvel artikel 108, stk. 3, TEUF som beslutningen af 25. januar 2008 og proportionalitetsprincippet.

13 Den forelæggende ret rejser spørgsmålet, om den i hovedsagerne omhandlede italienske lovgivning er i overensstemmelse med EU-retten, for så vidt som indrømmelse af det omhandlede skattefradrag dels kan afslås alene med den begrundelse, at ansøgeren har modtaget en støtte, som Kommissionen har erklæret uforenelig med det indre marked, uden at det er nødvendigt, at der over for vedkommende formelt er fremsat et pålæg om tilbagebetaling, og der dels ikke er tale om blot at udsætte udbetalingen af en ny støtte, men om et endeligt afslag på tildeling af denne støtte. Den forelæggende ret rejser i denne henseende ligeledes tvivl om, hvorvidt en national ret er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

14 Under disse omstændigheder har Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er affattet enslydende i de tre hovedsager:

»Er artikel 1, stk. 1223, i lov nr. [296/2006] (nu artikel 16a, stk. 11, i lov nr. [11/2005]) og dekret fra ministerrådets præsident af 23. maj 2007 forenelige med [EU-]retten, henset til artikel 108, [stk.] 3, TEUF, som fortolket i [dom af 15. maj 1997, TWD mod Kommissionen (C-355/95 P, EU:C:1997:241)], [beslutningen af 25. januar 2008] og det [EU-]retlige proportionalitetsprincip?«

15 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 28. juni 2019 blev sagerne C-415/19 – C-417/19 forenet med henblik på den skriftlige forhandling og kendelsen.

Om det præjudicielle spørgsmål

16 I henhold til procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af et sådant spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.

17 Denne bestemmelse bør anvendes i de foreliggende sager.

18 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 108, stk. 3, TEUF, beslutningen af 25. januar 2008 og proportionalitetsprincippet skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter tildeling af statsstøtte i medfør af en støtteordning indført af denne medlemsstat og godkendt ved denne beslutning er betinget af en erklæring fra ansøgeren om, at den pågældende ikke har modtaget støtte, som Kommissionen anser for ulovlig og uforenelig, og som den pågældende ikke har tilbagebetalt eller indsat på en spærret konto, selv om der ikke er fremsat et krav om tilbagebetaling over for den pågældende, og uanset at den nævnte beslutning ikke udtrykkeligt fastsætter en sådan betingelse.

19 Det fremgår af den praksis fra Domstolen, der går tilbage til dom af 15. maj 1997, TWD mod Kommissionen (C-355/95 P, EU:C:1997:241), hvortil den forelæggende ret har henvist i forelæggelsesafgørelserne og det præjudicielle spørgsmål, at Kommissionen er berettiget til at betinge udbetaling af en ny støtte af, at støtte, der er erklæret ulovlig og uforenelig med det indre marked, er blevet tilbagebetalt. Domstolen har således fastslået, at Kommissionen for det første har kompetence til at tage hensyn til den eventuelle kumulative virkning af den tidligere ulovlige og ikke-tilbagebetalte støtte og ny støtte, og at den for det andet kun kan fastslå, at den nye støtte er forenelig med det indre marked, i de tilfælde, hvor de oplysninger, den har til rådighed, gør det muligt at fastslå dette (jf. i denne retning kendelse af 21.1.2010, Iride og Iride Energia mod Kommissionen, C-150/09 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2010:34, præmis 70).

20 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at Kommissionen i beslutningen af 25. januar 2008 tog hensyn til, at den i hovedsagerne omhandlede nationale lovgivning udelukker indrømmelse af det omhandlede skattefradrag til en ansøger, der har modtaget en støtte,

som af Kommissionen er erklæret ulovlig og uforenelig, såfremt der er blevet fremsat krav om tilbagebetaling over for den pågældende, men støtten ikke er blevet tilbagebetalt eller indsat på en spærret konto.

21 Det skal fastslås, at denne nationale lovgivning, selv om den er tiltænkt at sikre opfyldelsen af de betingelser, som Domstolen anførte i dom af 15. maj 1997, TWD mod Kommissionen (C-355/95 P, EU:C:1997:241), ikke desto mindre opstiller mere restriktive betingelser, eftersom den fastsætter, at der skal gives afslag på udbetaling af statsstøtten, alene fordi ansøgeren ikke har fremlagt tro og love-erklæringen, uanset om den pågældende faktisk har modtaget en støtte, der er erklæret ulovlig og uforenelig, eller om der i givet fald foreligger et krav om tilbagebetaling af denne støtte, som er rettet til den pågældende.

22 Et sådant krav griber imidlertid ikke ind i de i førnævnte dom anførte forpligtelser og ændrer heller ikke den ved beslutningen af 25. januar 2008 godkendte støtteordning. Den kan derfor ikke drage denne samme ordnings forenelighed med det indre marked i tvivl og kan dermed ikke anses for at være i strid med denne beslutning.

23 Hertil kommer, som Kommissionen har anført i sine skriftlige bemærkninger, at artikel 108, stk. 3, TEUF, selv om denne bestemmelse forpligter medlemsstaterne til at underrette Kommissionen om deres påtænkte statsstøtteforanstaltninger, inden de gennemfører dem, derimod ikke forpligter dem til at tildele en støtte, heller ikke selv om denne støtte indgår i en støtteordning, der er godkendt ved en afgørelse truffet af denne institution. En sådan afgørelse har alene til formål og til følge at godkende en støtteordning ved at erklære den forenelig med det indre marked og ikke at pålægge den pågældende medlemsstat den (jf. i denne retning dom af 20.11.2008, Foselev Sud-Ouest, C-18/08, EU:C:2008:647, præmis 16, og af 20.5.2010, Todaro Nunziatina & C., C-138/09, EU:C:2010:291, præmis 52, samt kendelse af 30.5.2018, Yanchev, C-481/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:352, præmis 22).

24 Følgelig er Kommissionens afgørelse om at godkende en statsstøtteordning ikke til hinder for, at den pågældende medlemsstat bevarer muligheden for at give afslag på tildeling af støtte i henhold til denne ordning (jf. i denne retning kendelse af 30.5.2018, Yanchev, C-481/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:352, præmis 22).

25 I det foreliggende tilfælde kan den omstændighed, at afslaget på at indrømme det omhandlede skattefradrag med den begrundelse, at der ikke foreligger en tro og love-erklæring, er endeligt, under hensyn til den indførte ordning for behandlingen af ansøgninger og de øvre grænser for de midler, der er til rådighed, ikke rejse tvivl om de ovenstående betragtninger.

26 Under disse omstændigheder kan et sådant krav heller ikke anses for at være i strid med proportionalitetsprincippet.

27 Følgelig skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 108, stk. 3, TEUF, beslutningen af 25. januar 2008 og proportionalitetsprincippet skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter tildeling af støtte i medfør af en støtteordning indført af denne medlemsstat og godkendt ved denne beslutning er betinget af en erklæring fra ansøgeren om, at den pågældende ikke har modtaget støtte, som er erklæret ulovlig og uforenelig af Kommissionen, og som den pågældende ikke har tilbagebetalt eller indsat på en spærret konto, selv om der ikke er fremsat et krav om tilbagebetaling over for den pågældende, og uanset at den nævnte beslutning ikke fastsætter en sådan betingelse.

Sagsomkostninger

28 Da sagen i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Sjette Afdeling) for ret:

Artikel 108, stk. 3, TEUF, Kommissionens beslutning K(2008)380 af 25. januar 2008, »Statsstøtte N 39/2007 – Italien – skattefradrag for nye investeringer i ugunstigt stillede områder«, og proportionalitetsprincippet skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter tildeling af støtte i medfør af en støtteordning indført af denne medlemsstat og godkendt ved denne beslutning er betinget af en erklæring fra ansøgeren om, at den pågældende ikke har modtaget støtte, som er erklæret ulovlig og uforenelig af Europa-Kommissionen, og som den pågældende ikke har tilbagebetalt eller indsat på en spærret konto, selv om der ikke er fremsat et krav om tilbagebetaling over for den pågældende, og uanset at den nævnte beslutning ikke fastsætter en sådan betingelse.

Underskrifter